

12. SINIF ETKİNLİKLERİ

OKULDAKİ TERAZİ

Gelişim Alanı	Sosyal Duygusal
Yeterlik Alanı	Kişiler Arası Beceriler
Kazanım/Hafta	Adil olmayı güçlendirmek için "hak savunuculuğu" yapar. / 13. Hafta
Sınıf Düzeyi	12. Sınıf
Süre	40 dk (Bir ders saati)
Araç-Gereçler	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kâğıt- Kalem 2. Kutu 3. 4 farklı renkte ve yakın sayılarda boncuklar 4. Çalışma Yaprağı-1 5. Etkinlik Bilgi Notu
Uygulayıcı İçin Ön Hazırlık	<ol style="list-style-type: none"> 1. Çalışma Yaprağı-1 çoğaltılır ve örnek olaylar kesilir. 2. Etkinlik Bilgi Notu okunur.
Süreç (Uygulama Basamakları)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Etkinliğin amacının adil olmayı güçlendirmek için "hak savunuculuğu" yapmak olduğu açıklanır. 2. Aşağıdaki araştırma sonucu öğrencilere belirtilir ve üzerinde tartışmaları sağlanır. <i>"İkişer şekilde gruplandırılmış 40 kişinin katıldığı deneysel bir çalışmada, insan beyninin prefrontal bölgesinin adil olmayan durumlara tepki gösterdiği tespit edilmiştir. Bu durum adil olmayan durumlara karşı istesek de istemesek de beynimizin tepki oluşturduğunu göstermektedir (Tricomi, Rangel, Camerer ve O'Doherty, 2010; Akt. Kılıç, 2020)."</i> 3. Aşağıdaki sorular öğrencilere sorularak gönüllü öğrencilerin yanıtları alınır. <ul style="list-style-type: none"> • Sizce adil olmak nedir? • Daha önce haksızlığa uğradığınız bir durum oldu mu? Bu durumda nasıl bir yol izlediniz? • Hakkınızı savunamadığınız bir olay yaşadınız mı? Bu durumda neler hissettiniz? • Siz daha öncesinde bir başka kişinin hakkını savundunuz mu? Bu durumda hangi duyguları hissettiniz? 4. İçi görünmeyen bir kutuya 4 farklı renkte ve yakın sayılarda boncuklar atılır.

Süreç (Uygulama Basamakları)

- Öğrencilerin içlerine bakmadan birer boncuk çekmeleri istenir. Aynı renkte boncuk çeken öğrenciler aynı grupta olacak şekilde öğrenciler 4 gruba ayrılır.
5. Çalışma Yaprağı-1'deki örnek olaylar gruplara dağıtılır. Örnek olaylarda belirtilen durumlarda hak savunuculuğu yapmaları ve grup olarak tartışıp yazmaları istenir.
    - Örnek olaylardaki durumları çözerken nasıl bir yol izlediniz?
    - Adil olmayan durumlar hakkında düşünceleriniz nedir?
    - Hak savunuculuğu yaparken nelere dikkat edilmeli?
    - Hak savunuculuğu yaparken uygun olan ya da olmayan yöntemler hakkında görüşleriniz nelerdir?
  6. Öğrencilerin cevapları alındıktan sonra Etkinlik Bilgi Notu'ndan yararlanılarak uygun müdahale yöntemi hakkında öğrencilere bilgi verilir.
  7. Aşağıdaki ifade öğrencilere belirtilir ve yanıtları alınır.
    - Bence hak savunan kişiler.....davranır.
  8. Aşağıdaki açıklama yapılarak etkinlik sonlandırılır. "Bugün adil olma ve hak savunuculuğu üzerinde duruldu. Nasıl yöntemler kullanılabileceği ve uygun müdahale basamakları hakkında bilgi verildi."

Kazanımın Değerlendirilmesi

1. Öğrencilerden aşağıdaki soruların cevaplarını bir sonraki haftaya kadar düşünmeleri ve not almaları istenir.
  - Okul yöneticiliği yapıyor olsaydınız okulunuzda gözlemlediğiniz hangi adil davranışları sergilemeye devam ederiniz?
  - Okulda adil olan uygun işleyişlerden örnek veriniz. Bu durumlar nasıl çoğaltılır.
  - Herkesin hakkının korunduğu bir okul sizce nasıl olurdu?

Uygulayıcıya Not:

1. Çalışma Yaprağı-1 çoğaltılamazsa örnek olaylar gruplara sözel olarak belirtilebilir.
- Özel gereksinimli öğrenciler için;
1. Çalışma yaprağında yer alan yazılı materyallere Braille yazı eklenebilir ya da punto büyütülerek materyal desteği sağlanabilir.
  2. Etkinliğin tamamlanması için ek süre verilebilir.

Etkinliği Geliştiren:

Seda Sevgili KOÇAK

KAYNAK:

Kılıç, S. (2020). Adil olma. (Ed. Şerife Işık). Okulda Pozitif Psikoloji Uygulamaları. Ankara: Pegem.

Kurt-Demirbaş, N. (2020). Zorbalığa seyirci müdahale psiko-egitim programının ortaokul öğrencilerinin zorbalığa müdahale becerilerine etkisi. Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

ETKİNLİK BİLGİ NOTU

Adil kişilerin özelliklerinin bazıları aşağıda sunulmuştur.

- Herkese saygı duyar.
- Kuralların herkes için olduğunu düşünür.
- İnsanları özellikleri nedeniyle ayrımcılığa maruz bırakmaz.
- İnsanları kandırmaz.

Uygun müdahale yöntemine ilişkin 5 basamaklı bir süreç bulunmaktadır. Bu basamaklar aşağıda sunulmuştur.

1. Olayı fark etme
2. Olayı acil olarak yorumlama
3. Yardım etme sorumluluğunu kabul etme
4. Nasıl müdahale edileceğine ya da yardım sağlanacağına karar verme
5. Müdahale kararını uygulama (Jenkins ve Nickerson, 2017; Akt. Kurt-Demirbaş, 2020).

Müdahale sürecinde öğrenci ilk olarak dikkatini olaya odaklar ve olayı fark eder. Öğrenci daha sonra fark ettiği olayı yardım gerektiren bir olay olarak yorumlar. Yardım gerektiren bir olay olduğunu düşündükten sonra yardım edip etmemeye karar verdiği üçüncü aşamaya gelir. Öğrenci yardım gerektiren olayda sorumluluğu üstleniyorsa dördüncü aşamaya geçilir. Bu aşamada birey bu olaya nasıl müdahale edebileceği yönünde bilgi toplar ve topladığı bilgi doğrultusunda uygun kararı verir. Son aşamada ise tüm bilgiler doğrultusunda müdahale eder. Bu müdahale ya doğrudan ya da dolaylı olabilmektedir. Doğrudan müdahale yönteminde uygun şekilde iletişime geçme, dinleme, gerekli durumda çığlık atma, olayın ilk yoğunluğunun geçmesi için zaman tanıma gibi yöntemler kullanılırken dolaylı yöntemde ilgili kişilere haber verme, yardım arama gibi yöntemler kullanılmaktadır. Öğrencilerin yardıma geçmeden önce öncelikle kendisi için tehlikeli bir durum olup olmadığına karar vermesi gerekmektedir. Tehlikeli bir duruma kendilerini sokmalarını böyle bir durumda okulda nöbetçi öğretmen, okul idaresi ya da diğer öğretmenlerden destek istemelidir. Ayrıca müdahale sürecinde öğrencilerin belli bir zamanını bu durum için ayıracağı göz önünde bulundurulmalıdır (Jenkins ve Nickerson, 2017; Akt. Kurt-Demirbaş, 2020).

Çalışma Yaprağı 1

Örnek Olay 1	Yürüme engeli olan bir arkadaşın var. Ancak okul binasına girerken zorlanıyor.
Örnek Olay 2	Okulun bahçesinde sürekli gezinen bir kedi var. Zaman zaman bu kediyi besliyorsun. Ancak bir gün başka öğrencilerin bu kediye zarar verdiğini gördün.
Örnek Olay 3	İngilizce dersinde başarılı olduğun için öğretmenin sözlü notuna 100 puan vereceğini söyledi. Ancak o sırada zil çaldı ve öğretmenin sınıf başkanından bu durumu haftaya hatırlatmasını istedi. Bir sonraki hafta sınıf başkanı bu durumu öğretmene hatırlatmadı. Sınıf başkanına sorduğunda ben öyle bir şey hatırlamıyorum yanıtını verdi.
Örnek Olay 4	Sınıftaki bir öğrenci diğer öğrencilere göre biraz daha farklı. Sınıf içerisinde daha sessiz kalıyor. Davranışları nedeniyle sınıftaki diğer öğrenciler tarafından dışlanıyor ve alay ediliyor.